

Date :- 25/04/2025

NOTIFICATION

Sub :- CBCS Syllabi of B. A. /B.Com. / B.Sc. in Marathi (Sem. V & VI)

Ref. :- Decision of the Academic Council at its meeting held on 22/04/2025.

The Syllabi of B. A. /B.Com. / B.Sc. in Marathi (Fifth and Sixth Semesters) as per **NATIONAL EDUCATION POLICY – 2020 (2023 Pattern)** and approved by the Academic Council as referred above are hereby notified for implementation with effect from the academic year 2025-26.

Copy of the Syllabi Shall be downloaded from the College Website
(www.kcesmjcollege.in)

Sd/-
Chairman,
Board of Studies

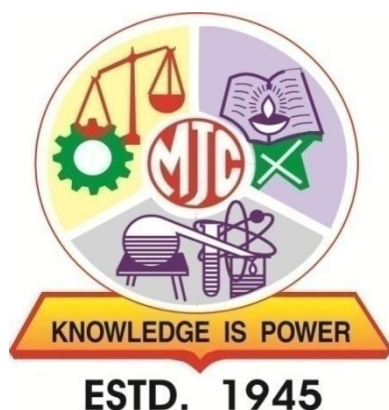
To :

- 1) The Head of the Dept., M. J. College, Jalgaon.
- 2) The office of the COE, M. J. College, Jalgaon.
- 3) The office of the Registrar, M. J. College, Jalgaon.

Knowledge is Power

Khandesh College Education Society's
Moolji Jaitha College, Jalgaon
An "Autonomous College"

Affiliated to
Kavayitri Bahinabai Chaudhari
North Maharashtra University, Jalgaon-425001

STRUCTURE AND SYLLABUS
B.A. Honours / Honorus with Research

T. Y. B. A.
MARATHI
(DSC, DSE, VSC, INT/OJT)

As per NEP-2020 Guidelines
Under Choice Based Credit System (CBCS)

[w. e .f. Academic Year: 2025-26]

प्रस्तावना

कौशल्याधिष्ठीत मानव संसाधनही उच्च शिक्षणाची पूर्वअट आहे आणि ती सैद्धांतिक संकल्पनांचे सखोल ज्ञान आणि अनुभवात्मक प्रात्याक्षिक पद्धतींद्वारे प्राप्त केली पाहिजे. UGC, NEP-2020 आणि महाराष्ट्र सरकारच्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार मूळजी जेठा महाविद्यालय (स्वायत्त) ने विभाग-विशिष्ट संरचना स्वीकारली आहे. महाविद्यालयाच्या मराठी अभ्यास मंडळाने मराठी तृतीय वर्ष पदवीचा अभ्यासक्रम तयार केला आहे. या अभ्यासक्रमातून मराठी भाषा आणि साहित्य याविषयीची माहिती तसेच मराठीची लेखन व संभाषण ही भाषिक कौशल्ये विद्यार्थ्यांमध्ये विकसित होतील असा प्रयत्न केलेला आहे. मराठी विषयातील मूलभूत बाबींची माहिती व्हावी आणि मातृभाषाव्यवहार अधिक सुखकर व्हावा हा या अभ्यासक्रमाच्या रचनेमागील हेतू आहे. याशिवाय, तृतीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना मराठीची भाषिक कौशल्ये शिकविली जातील ज्यामुळे विद्यार्थ्यांची रोजगारक्षमता वाढेल.

तीन/चार वर्षांच्या एकूण अभ्यासक्रमात वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास-चरित्र आणि आत्मचरित्र, साहित्यविचार, ऐतिहासिक आणि वर्णनात्मक भाषाविज्ञान, अर्वाचीन मराठी गद्य आणि पद्य, वैचारिक साहित्य, मराठीचे प्रमाणलेखन आणि मुद्रितशोधन, व्यावसायिक मराठी लेखन यांसारख्या अभ्यासपत्रिका विविध क्षेत्रातील वर्तमान आणि भविष्यातील गरजा पूर्ण करण्यासाठी तयार करण्यात आलेल्या आहेत. ज्यातून विद्यार्थ्यांची विविध कौशल्ये विकसित करण्यावर भर देण्यात आला आहे. प्रत्येक पेपरचा तपशीलवार अभ्यासक्रम सुचवलेल्या अधिक वाचनासाठीच्या संदर्भाच्या यादीसह जोडला आहे.

Program Specific Outcome PSO (B.A. Marathi):

After completion of this course, students are expected to learn/understand the:

PSO No.	PSO
1	Cultivate an Appreciation for Literary Forms (Marathi Poetry, Story, Novel, Drama, and Biography & Autobiography).
2	Enhance Students' Reading, Writing, and Communication Skills.
3	Foster an Understanding and Appreciation of Marathi Linguistics and Grammar.
4	Gain Knowledge of the History of Medieval and Modern Marathi Literature.
5	Acquire Knowledge of Literary Theory.
6	Students will understand the importance and application of the subjects of professional Marathi writing and computational Marathi.

Multiple Entry and Multiple Exit options:

The multiple entry and exit options with the award of UG certificate/ UG diploma/ or three-year degree depending upon the number of credits secured;

Levels	Qualification Title	Credit Requirements		Semester	Year
		Minimum	Maximum		
4.5	UG Certificate	40	44	2	1

5.0	UG Diploma	80	88	4	2
5.5	Three Year Bachelor's Degree	120	132	6	3
6.0	Bachelor's Degree- Honours Or Bachelor's Degree- Honours with Research	160	176	8	4

DEPARTMENT OF MARATHI
TYBA STRUCTURE AS PER NEP-2020

WEF 2025-26

T. Y. B. A. Marathi

SEM-V					
Course Module	Credit	Hours/ week	TH/ PR	Code	Title
DSC	2	2	TH	MAR-DSC-351	मध्ययुगीन मराठी पद्य (IKS)
DSC	4	4	TH	MAR-DSC-352	साहित्यविचार-I
DSC	4	4	TH	MAR-DSC-353	ऐतिहासिक भाषाविज्ञान
DSE	4	4	TH	MAR-DSE-351(A)	अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-I
				MAR-DSE-351(B)	वैचारिकसाहित्य-I
VSC	4	4	TH	MAR-VSC-351	व्यावसायिक मराठी लेखन
OJT/INT	4	8	PR	MAR-OJT/INT-351	OJT/INT
SEM-VI					
DSC	2	2	TH	MAR-DSC-361	वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: चरित्र
DSC	4	4	TH	MAR-DSC-362	साहित्यविचार-II
DSC	4	4	TH	MAR-DSC-363	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान
DSC	4	4	TH	MAR-DSC-364	मराठीचे प्रमाणलेखन व मुद्रितशोधन
DSE	4	4	TH	MAR-DSE-361(A)	अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-II
				MAR-DSE-361(B)	वैचारिकसाहित्य-II
VSC	4	4	TH	MAR-VSC-361	संगणकीय मराठी आणि प्रकाशनव्यवहार

DSC : Department-Specific Core course
DSE : Department-Specific elective
VSC : Vocational Skill Courses
TH : Theory
PR : Practical

OJT : On Job Training
INT : Internship

सत्र- पाचवे

टी.वाय.बी.ए. (मराठी) पाचवे सत्र MAR-DSC-351: मध्ययुगीन मराठी पद्य (IKS) (संत कवयित्रींचे निवडक अभंग)		
श्रेयांक : २	अंतर्गत परीक्षा : २०	
गुण : ५०	सत्रांत परीक्षा : ३०	
अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना मध्ययुगीन मराठी पद्याचे स्वरूप व प्रकार यांचा परिचय करून देणे. २. मध्ययुगीन कालखंडातील निवडक संत कवी-कवयित्रींच्या निवडक अभंगांचे स्वरूप व महत्त्व समजावून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांना मध्ययुगीन मराठी पद्याचे स्वरूप व प्रकार यांचा परिचय होईल. २. विद्यार्थ्यांना मध्ययुगीन कालखंडातील निवडक संतकवी-कवयित्रींच्या निवडक अभंगांचे स्वरूप व महत्त्व समजून घेता येईल.	
घटक	तपशील	तास
I	मध्ययुगीन मराठी पद्य: प्रेरणा व स्वरूप	१५
	१. मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाच्या प्रेरणा २. मध्ययुगीन कालखंडातील पद्य वाङ्मयाचे स्वरूप-वैशिष्ट्ये ३. 'अभंग' या रचनाप्रकाराचे स्वरूप ४. अभंगांची वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	
II	निवडक संत कवयित्रींचे अभंग	१५
	१. संत कवयित्रींच्या अभंगातील तत्त्वज्ञान २. संत कवयित्रींच्या अभंगांतील मूल्यात्मकता ३. संत कवयित्रींच्या अभंगांचे आशय-विषय ४. संत कवयित्रींच्या अभंगांची वैशिष्ट्ये-वेगळेपण	
अभ्यासाचे स्रोत	- यादव मा. के., मराठी संत कवयित्री, पुणे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, २०००. - माटे श्री. म., संत तंत व पंत, पुणे स्नेहवर्धन प्रकाशन, २००६. - संत दु. का., संत साहित्याची सामाजिक फलश्रुती, पुणे, १९५०. - खोले विलास, अभंगाचे वेचे, - केजकर प्रकाश, संत कविता काही दृष्टीकोन, औरंगाबाद, स्वरूप प्रकाशन, २००६. - पठाण यु.म., मध्ययुगीन संत साहित्य: काही आयाम, औरंगाबाद, स्वरूप प्रकाशन, २००३. - कुलकर्णी व.दि., संत साहित्याची संकल्पना, हैदराबाद, म.सा.प., १९८९.	

	• पाटंगणकर विद्यासागर, मराठी संत कवयित्रींचा इतिहास, न्यू दिल्ली, साहित्य अकादेमी, २०१५. • खोले विलास, संत जनाबाई आणि अन्य संत कवयित्रींची कविता, बंगलोर, साहित्य अकादेमी, २०१७. • इर्लेकर सुहासिनी, संत कवी आणि कवयित्री एक अनुबंध, पुणे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, २००६. • काळे कल्याण; नगरकर रा.शं., संतसाहित्य: अभ्यासाच्या काही दिशा, पुणे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, १९९२. • बेंडाळे भारती, प्राचीन मराठी संत कवयित्री, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१६.	
--	---	--

टी.वाय.बी.ए (मराठी) पाचवे सत्र MAR-DSC-352: साहित्यविचार-I		
श्रेयांक : ४	अंतर्गत परीक्षा : ४०	
गुण : १००	सत्रांत परीक्षा : ६०	
अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना साहित्याची संकल्पना व स्वरूप परिचय करून देणे. २. विद्यार्थ्यांना साहित्याची प्रयोजने सोदाहरण समजावून सांगणे. ३. विद्यार्थ्यांना साहित्यनिर्मिती प्रक्रिया समजावून सांगणे ४. विद्यार्थ्यांना साहित्याचा आस्वाद संकल्पना व त्याचे स्वरूप समजावून सांगणे .	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांना साहित्याची संकल्पना व स्वरूप परिचय होईल. २. विद्यार्थ्यांना साहित्याची प्रयोजने समजतील. ३. विद्यार्थ्यांना साहित्यनिर्मिती प्रक्रिया कशी असते हे समजेल. ४. विद्यार्थ्यांना साहित्याचा आस्वाद संकल्पना व त्याचे स्वरूप समजून घेता येईल.	
घटक	तपशील	तास
I	साहित्याचे स्वरूप	१५
	१. साहित्य : संकल्पना व स्वरूप २. साहित्य : व्याख्या (भारतीय व पाश्चात्य) ३. शास्त्रीय वाङ्मय व ललित वाङ्मय यातील फरक ४. ललित साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या अनुभवांचे विशेष	
II	साहित्याचे प्रयोजन	१५
	१. साहित्याचे प्रयोजन : स्वरूप व प्रयोजन यांचा परस्परसंबंध २. प्रयोजन आणि परिणाम यातील भेद ३. भारतीय अभ्यासकांनी सांगितलेली प्रयोजने ४. पाश्चात्य अभ्यासकांनी सांगितलेली प्रयोजने	
III	साहित्यनिर्मिती प्रक्रिया	१५
	१. साहित्यनिर्मिती : स्वरूप २. साहित्य निर्मितीच्या शक्ती ३. साहित्यिकाचे व्यक्तिमत्त्व ४. साहित्यनिर्मितीतील लेखकाचे स्थान	
IV	साहित्याची भाषा	१५
	१. शास्त्रीय व ललित साहित्य यांची भाषा २. शब्दार्थाचा वक्रव्यापार, भाषेचे नादरूप ३. अलंकारविचार ४. शैलीविचार	

अभ्यासाचे स्रोत	• कुलकर्णी अरविंद वामन, साहित्यविचार, पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, १९९२. • सोनार ब.लु, भारतीय साहित्यविचार, अमळनेर, प्रज्ञा प्रकाशन, प्रथम आवृत्ती- डिसेंबर १९८८. • जोशी प्रभाकर, पाटील किशोर, साहित्य : स्वरूप आणि विचार, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स प्रथम आवृत्ती, सप्टेंबर २०१४. • नेमाडे भालचंद्र, साहित्याची भाषा, औरंगाबाद, साकेत प्रकाशन, १९८७. • सोनार ब.लु, भारतीय साहित्यविचार, अमळनेर, प्रज्ञा प्रकाशन, प्रथम आवृत्ती- सप्टेंबर १९८८. • कुलकर्णी वा.ल. , साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा, पुणे, पॉप्युलर प्रकाशन, १९६३. • गाडगीळ स.रा. , काव्यशास्त्र प्रदीप, कोल्हापूर, मोघे प्रकाशन. • खांडेकर भालचंद्र ,साहित्यविचार ,पुणे , अतमोल प्रकाशन, १९८०. • पाटणकर वसंत, साहित्यशास्त्र: स्वरूप आणि समस्या, पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, २००६.	
-----------------	--	--

टी.वाय.बी.ए (मराठी) पाचवे सत्र MAR-DSC-353: ऐतिहासिक भाषाविज्ञान		
श्रेयांक : ४	अंतर्गत परीक्षा : ४०	
गुण : १००	सत्रांत परीक्षा : ६०	
अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	- विद्यार्थ्यांना ऐतिहासिक भाषाविज्ञान अभ्यास शाखेचा परिचय करून देणे. - ऐतिहासिक भाषाविज्ञान शाखेच्या प्रगत अध्ययनाची दिशा समजून देऊन या या ज्ञानशाखेतील नव्या विचारधारेचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे. - मराठी भाषेची व्युत्पत्ती, भाषाकुल संकल्पना व भारतीय भाषाकुळे याविषयी विद्यार्थ्यांना माहिती देणे. - मराठी भाषेची व्युत्पत्ती व विविध मतमतांतरे विद्यार्थ्यांना समजावून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	- विद्यार्थ्यांना ऐतिहासिक भाषाविज्ञान या भाषा अभ्यासशाखेचा परिचय होईल. - विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेची व्युत्पत्ती व भाषाकुल संकल्पना व भारतीय भाषाकुळे लक्षात येईल. - विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेच्या उत्पत्तीविषयी मतमतांतरे समजून घेता येतील. - विद्यार्थ्यांना ऐतिहासिक भाषाविज्ञान या भाषा अभ्यासशाखेचे वेगळेपण लक्षात येईल.	
घटक	तपशील	तास
I	ऐतिहासिक भाषाविज्ञान परिचय	१५
	- ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाचा पाया - भाषाकुल संकल्पना - ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाची अंगे - मूळभाषेचे पुनर्रचन	
II	ऐतिहासिक भाषाविज्ञान स्वरूप व विकास	१५
	- ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप - ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाचा विकास - ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाची मूलतत्त्वे - ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाच्या मर्यादा	
III	भारतीय भाषाकुळे	१५
	- इंडोयुरोपियन भाषाकुळ - द्राविडी भाषाकुळ - ऑस्ट्रोएशियायी भाषाकुळ - सिनोतिबेटीयन भाषाकुळ	
IV	मराठी भाषा व्युत्पत्ती व विविध मत-मतांतरे	१५
	- मराठी भाषेची व्युत्पत्ती - मराठीचा निर्मितीकाल - मराठी भाषेच्या उत्पत्तीविषयी मतमतांतरे - आंतरबहिर वर्तुळ सिद्धांत	

अभ्यासाचे स्रोत	• मालशे, इनामदार, सोमण (संपा), 'भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक', पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, तृतीय आ. २००५ • मालशे मिलिंद, आधुनिक भाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन, मुंबई, लोकवाङ्मय गृह, • काळे कल्याण, सोमण अंजली (संपा), 'आधुनिक भाषाविज्ञान', पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, • कालेलकर ना. गो, 'भाषा : इतिहास आणि भूगोल', मुंबई, मौज प्रकाशन, • पगारे म.सू., पाटील आशुतोष (संपा), बोलीभाषा : संशोधनाच्या नव्या दिशा, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१२. • सूर्यवंशी रमेश, अहिराणी शब्दकोश, पुणे, अक्षय प्रकाशन, १९९७. • जाखडे अरुण आणि देवी गणेश (संपा), भारतीय भाषांचे लोकसर्वेक्षण, पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, २०१३. • पुंडे द. दि., भयंकर सुंदर मराठी भाषा, मुंबई, मजेस्टिक प्रकाशन, २००४.	
-----------------	--	--

टी.वाय.बी.ए (मराठी) पाचवे सत्र MAR-DSE-351(A) अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स.१८१८ ते १८७४) श्रेयांक : ४ गुण : १००			अंतर्गत परीक्षा : ४० सत्रांत परीक्षा : ६०
अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१. इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील सामाजिक, सांस्कृतिक पार्श्वभूमी समजावून सांगणे. २. इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील निबंधलेखनाचे स्वरूप व वेगळेपण स्पष्ट करणे. ३. इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील भाषांतरित साहित्याचा परिचय व वेगळेपण सांगणे. ४. इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील ललित साहित्याचा परिचय व वेगळेपण समजावून देणे.		
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील सामाजिक, सांस्कृतिक पार्श्वभूमीचा परिचय होईल. २. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील निबंध लेखनातून व्यक्त झालेल्या समाजवास्तवाची ओळख होईल ३. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील भाषांतरित साहित्याचे वेगळेपण विद्यार्थ्यांना समजून घेता येईल. ४. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील ललित साहित्याचे स्वरूप व मूल्यात्मकता जाणून घेता येईल.		
घटक	तपशील		तास
I	इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील मराठी वाङ्मयेतिहासाची राजकीय, सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी		
	१. इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील सांस्कृतिक पार्श्वभूमी २. इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील सामाजिक जीवन ३. इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील राजकीय स्थित्यंतर आणि मराठी साहित्य ४. इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील मराठी साहित्याचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व वेगळेपण		१५
II	इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील निबंध वाङ्मय		
	१. अर्वाचीन कालखंडातील निबंध लेखनाची पार्श्वभूमी २. अर्वाचीन कालखंडातील निबंध लेखनाचे स्वरूप ३. वृत्तपत्रे व नियतकालिकांचा उदय ४. मुद्रणकला विकास व वाङ्मयनिर्मिती		१५
III	इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील भाषांतरित वाङ्मय		
	१. इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील भाषांतरित वाङ्मय २. भाषांतरित साहित्य संकल्पना ३. भाषांतरित साहित्याचे स्वरूप ४. भाषांतरित साहित्याचे वैशिष्ट्ये व वेगळेपण		१५

IV	इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील ललित साहित्य	
	१. इ.स. १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील ललित साहित्याचे स्वरूप २. अर्वाचीन कालखंडातील कविता व नाटक ३. अर्वाचीन कालखंडातील कादंबरीचे स्वरूप ४. अर्वाचीन मराठी ललित साहित्याचे वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	१५
अभ्यासाचे स्रोत	• कुलकर्णी गो. म(संपा), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड-३, पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, १९८८. • जोग रा. श्री (संपा), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड -३ व ४, पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, १९७३. • जाधव रा.ग.व इतर (संपा.), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड -७ भाग -१, पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, २०१०. • देशपांडे अ. ना., मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड-२ भाग १ पुणे, व्हीनस प्रकाशन, १९७०. • कुलकर्णी अनिरुद्ध (संपा.) प्रदक्षिणा खंड- भाग १ व २, पुणे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, १९९१. • जोशी प्र.न., अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, पुणे, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाउस, • पवार. गो. मा., हातकणंगलेकर म. द. (संपा), मराठी साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप, मुंबई, पॉप्युलर प्रकाशन, १९८६. • जोगळेकर ग.ना., मराठी वाङ्मयाचा अभिनव इतिहास, (काही लेखक, काही साहित्यकृती इ.स.१८०० ते १९२०)., पुणे, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाउस, पहिली आवृत्ती १९९५. • लुलेकर प्रल्हाद, तुपे केशव, साहित्याचे सांस्कृतिक संचित, औरंगपुरा, औरंगाबाद, कैलास पब्लिकेशन, २००५.	

टी.वाय.बी.ए (मराठी) पाचवे सत्र MAR-DSE-351(B) वैचारिक साहित्य-I		
श्रेयांक : ४	अंतर्गत परीक्षा : ४०	
गुण : १००	सत्रांत परीक्षा : ६०	
अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१. वैचारिक लेखनाचा परिचय करून देणे. २. विद्यार्थ्यांमध्ये वैचारिक लेखनाविषयी जागृती निर्माण करणे. ३. मराठीतील वैचारिक लेखनाची परंपरा व महत्त्व पटवून देणे. ४. 'स्त्री-पुरुष तुलना' या वैचारिक साहित्यकृतीचे स्वरूप आणि महत्त्व समजावून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांमधील विचारकरणाची क्षमता विकसित होईल. २. वैचारिक साहित्य व समाज यांचा परस्पर संबंध जाणून घेता येईल. ३. मराठीतील वैचारिक लेखन परंपरेचे आकलन होईल. ४. 'स्त्री-पुरुष तुलना' या वैचारिक ग्रंथाचे महत्त्व जाणून घेता येईल.	
घटक	घटक विश्लेषण	तास
I	वैचारिक साहित्य : संकल्पना व स्वरूप १. वैचारिक साहित्य म्हणजे काय? २. वैचारिक साहित्य लेखनाच्या प्रेरणा ३. वैचारिक साहित्याचे गुणविशेष ४. वैचारिक साहित्याची वाटचाल	१५
II	मराठीतील वैचारिक लेखनाची परंपरा १. १९ व्या शतकातील वैचारिक लेखन परंपरा २. मराठीतील वैचारिक लेखनाची परंपरा ३. मराठीतील वैचारिक लेखन परंपरा व वाटचाल (बाळशास्त्री जांभेकर, लोकहितवादी, महात्मा फुले) ४. मराठीतील वैचारिक लेखन परंपरा व वाटचाल (विष्णुशास्त्री चिपळूणकर, गो. ग. आगरकर, ताराबाई शिंदे)	१५
III	वैचारिक साहित्यकृतीचा अभ्यास : (स्त्री-पुरुष तुलना- ताराबाई शिंदे) १. 'स्त्री-पुरुष तुलना' व सामाजिक सुधारणावादी चळवळ २. 'स्त्री-पुरुष तुलना' व स्त्री स्वातंत्र्य : सहसंबंध ३. 'स्त्री-पुरुष तुलना' या ग्रंथाचे सामाजिक आणि सांस्कृतिक दृष्ट्या वेगळेपण ४. 'स्त्री-पुरुष तुलना' व समकालीन परिस्थिती	१५
IV	वैचारिक साहित्यकृतीचा अभ्यास : (स्त्री-पुरुष तुलना- ताराबाई शिंदे) १. 'स्त्री-पुरुष तुलना' : स्वरूप व विशेष २. 'स्त्री-पुरुष तुलना' : आशय व अभिव्यक्ती ३. 'स्त्री-पुरुष तुलना' : भाषाशैली ४. 'स्त्री-पुरुष तुलना' : मूल्यमापन	१५

अभ्यासाचे स्रोत	• कुलकर्णी गो.म., आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, पुणे, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, • शिंदे ताराबाई, स्त्री-पुरुष तुलना , औरंगाबाद, आनंद प्रकाशन. • मेश्रामकेशव (संपा), वाङ्मयीन प्रवृत्ती : तत्त्वशोध (दादा गोरे गौरवग्रंथ), पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, २००७. • खांडगे मंदा (संपा), स्त्री साहित्याचा मागोवा, खंड १ व २, पुणे, साहित्यप्रेमी भगिनी मंडळ, २००२. • भवाळकर तारा, स्त्री-मुक्तीचा आत्मस्वर, पुणे, श्रीविद्या प्रकाशन, १९९४. • भागवत विद्युत, स्त्री प्रश्नांची वाटचाल, पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, २००४. • तुपेरे सारीपुत्र, वैचारिक साहित्य स्वरूप लेख, लातूर, मुक्तरंग प्रकाशन, • खोले विलास, (संपा) ताराबाई शिंदे लिखित स्त्री-पुरुष तुलना, पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, • दातार छाया, स्त्री-विमुक्ती, मुंबई, स्त्रीमुक्ती संघटना, १९८४.	
-----------------	---	--

टी.वाय.बी.ए. (मराठी) पाचवे सत्र MAR-VSC-351:व्यावसायिक मराठी लेखन		
श्रेयांक : ४	अंतर्गत परीक्षा : ४०	
गुण : १००	सत्रांत परीक्षा : ६०	
अभ्यासक्रमाचीउद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना समाजमाध्यमांसाठी लेखन करण्याची प्रक्रिया समजावून देणे. २. विद्यार्थ्यांमध्ये दृक्श्राव्य माध्यमांसाठीची संहितालेखन क्षमता विकसित करणे. ३. विद्यार्थ्यांना भाषांतर, अनुवाद तंत्र व प्रक्रिया समजावून देणे. ४. विद्यार्थ्यांमध्ये व्यावसायिक मराठी लेखन क्षमता विकसित करणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांना समाजमाध्यमांसाठी लेखन करण्याची प्रक्रिया समजेल. २. विद्यार्थ्यांमध्ये दृक्श्राव्य माध्यमांसाठीची संहितालेखन क्षमता विकसित होईल. ३. विद्यार्थ्यांना भाषांतर, अनुवाद तंत्र व प्रक्रिया समजून घेता येईल. ४. विद्यार्थ्यांमध्ये व्यावसायिक मराठी लेखन क्षमता विकसित होईल.	
घटक	तपशील	तास
I	समाजमाध्यमांसाठी लेखन	१५
	१. वृत्तपत्रासाठी सदर लेखन २. ब्लॉग लेखन ३. विकीपिडिया वरील नोंदलेखन ४. उपयोजन (सदर लेखन, ब्लॉग लेखन नोंदलेखन इ.विद्यार्थ्यांकडून करून घेणे.)	
II	दृक्श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन	१५
	१. दृक्श्राव्य माध्यमांसाठीचीलेखनतंत्रे २. श्राव्यमाध्यम : संहिता लेखन ३. दूरचित्रवाणी: संहिता लेखन ४. उपयोजन (मुलाखत संहिता, दूरचित्रवाणी वरील कार्यक्रमांचे संहिता लेखनजाहिरातीची संहिता इ.लेखन प्रत्यक्ष वर्गात करून घेणे.)	
III	भाषांतर व अनुवाद	१५
	१. भाषांतर,अनुवाद वरुपांतर: संकल्पनावस्वरूप २. भाषांतरासाठी आवश्यक कौशल्ये ३. भाषांतर प्रक्रिया ४. उपयोजन (हिंदी/इंग्रजीभाषेतील उतारे, कवितांचाअनुवाद)	
IV	सर्जनशील लेखन	१५
	१. कथा लेखन : निर्मिती प्रक्रिया २. कविता लेखन : निर्मिती प्रक्रिया ३. समीक्षा (पुस्तक परीक्षण, चित्रपट समीक्षा,नाट्य परीक्षण) ४. उपयोजन (कथा लेखन,कविता लेखन, पुस्तक परीक्षण, चित्रपट समीक्षा,नाट्य परीक्षण इ.वर्गात विद्यार्थ्यांकडून करून घेणे.)	

अभ्यासाचे स्रोत	• नसिरावादकर ल.रा., व्यावहारिक मराठी, कोल्हापूर, फडके प्रकाशन, पाचवी आवृत्ती १९९९ • शेकडे सुभाष, व्यावहारिक मराठी अध्यापनाच्या दिशा, अहमदनगर, ऋतू प्रकाशन, २०१२ • गवळी अनिल (संपा.), मराठी भाषा; उपयोजन आणि सर्जन, • काळे कल्याण, सोमण अंजली (संपा.), भाषांतरमीमासा, पुणे प्रतिमा प्रकाशन • माळी संदीप व पाटील समाधान, लेखन कौशल्ये: मुद्रित शोधन व सर्जनशील लेखन, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन, प्रथम आवृत्ती- सप्टेंबर २०१९ • यादव आनंद, साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया, पुणे, मेहता पब्लिकेशन, १९८९. • गवस राजन व इतर, भाषिक सर्जन व उपयोजन, पुणे, दर्या प्रकाशन, २०१२. • बोराटे योगेश, सोशल मिडिया, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन, २०१९. • गोविलकर लिला, व्यावहारिक मराठी, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २००९. • जोशी प्रभाकर, पाटील किशोर, उपयोजित मराठी, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन, २०१९. • तुपे केशव, मुद्रित आणि श्राव्य माध्यमे: लेखन व संवाद, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन, २०१९. • काळे कल्याण व पुंडे दत्तात्रय, व्यावहारिक मराठी, पुणे, निराली प्रकाशन, सुधारीत आवृत्ती २०१५. • जाधव कल्पना, उपयोजित मराठी भाग-१, लातूर, अरुणा प्रकाशन, २०१०.	
-----------------	--	--

टी.वाय.बी.ए. (मराठी)

पाचवे सत्र

MAR-OJT-351: On Job Training/Internship

Course objectives:

- To provide the students with actual work experience
- To make aware prescribe standards and guidelines at work
- To develop the employability of participating student
- To avail an opportunities to eventually acquire job experiences

Course outcomes:

- After successful completion of this course, students are expected to:
- Get actual work experience with office and virtual exposure to various management styles, technical, industrial, and procedural systems
- Acquaint the knowledge related to working hours, work protocols and guidelines
- Understand the roles and responsibilities of employee as well as team work Justify job experiences that match their potentials, skills, and competencies

Credits: 4

Internal Assessment: 40

Marks: 100

External Examination: 60

Internship:

An internship is a professional learning experience that offers meaningful, practical work related to a student's field of study or career interest. An internship gives a student the opportunity for career exploration and development, and to learn new skills.

On the job training:

On the job training is a form of training provided at the workplace. During the training, employees are familiarized with the working environment they will become part of. Employees also get hands-on experience using machinery, equipment, tools, materials, etc.

Internship / OJT Mechanism:

1. Pre-Approval: Students should seek approval from the college before starting the Internship /OJT. This ensures that the Internship / OJT aligns with the curriculum and meets the necessary criteria.
2. Mentor and Supervisor: Each student should have an assigned mentor at the organization/industry where they are interning. Additionally, an Internship / OJT supervisor from the college will be appointed to guide and monitor the progress.
3. Regular Reporting: Students should maintain regular communication with their supervisor and mentor, providing progress reports and seeking feedback.
4. Professional Conduct: Students must adhere to professional conduct throughout the Internship /OJT, including punctuality, respect for colleagues, and adherence to the organizations/industry's policies and guidelines.
5. Student Diary: Students should maintain a diary to document their experiences, challenges faced, and lessons learned during the Internship / OJT.
6. Final Report: At the end of the Internship / OJT, students should submit a comprehensive final report, summarizing their accomplishments, contributions, and key takeaways.
7. Evaluation: The Internship / OJT is worth 4 credits (equivalent to 100 marks), and the evaluation will be divided into two categories: one by the mentor and the other by the Internship / OJT supervisor. The mentor's evaluation (internal examination) will carry 40 marks, and it will be based on the student's performance during the Internship / OJT. External examination will be conducted by mentor and supervisor which will be based on the student's diary, the final report prepared by the student, and their performance in the final viva voce, and will carry 60 marks. The total marks obtained by the students in both evaluations will be added together for the purpose of final evaluation. The evaluation of the students will be conducted by the mentor using the valuation sheet provided by the college.

Internal Evaluation Criteria for Students by the Mentor:

1. Quality of Work (10 marks): How well did the student perform their assigned tasks during the Internship / OJT? Evaluate the accuracy, thoroughness, and attention to detail in their work.
2. Initiative and Pro-activeness (10 marks): Did the student show initiative in taking on additional responsibilities or tasks beyond their assigned role? Did they demonstrate a proactive attitude towards problem-solving?
3. Communication Skills (10 marks): Assess the student's ability to communicate effectively with colleagues, superiors, and clients (if applicable). Consider both written and verbal communication.
4. Problem-Solving Skills and Time Management (10 marks): Evaluate the student's ability to analyze problems, propose solutions, and implement effective strategies to overcome challenges. How well did the student manage their time during the Internship / OJT? Were they able to meet project deadlines and handle multiple tasks efficiently?

External Evaluation Criteria for Students by the Supervisor and Mentor:

1. Student Diary (15 marks): Review the student's diary to understand their reflections, insights gained, and self-assessment of their performance during the Internship / OJT.
2. Final Report (15 marks): Evaluate the quality and comprehensiveness of the student's final report, including the clarity of their achievements and contributions.
3. Presentation of Student in Viva Voce (30 marks): Evaluate the responses given by the student to the questions asked by the faculty in the Viva Voce.

Evaluation Criteria for Final Viva Voce:

1. Presentation Skills
2. Knowledge of the Internship / OJT Project
3. Practical Application and Work Experience
4. Problem-Solving and Critical Thinking
5. Communication and Professionalism

सत्र- सहावे

टी.वाय.बी.ए. (मराठी)		
सहावे सत्र		
MAR-DSC-361: वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: चरित्र		
(निवडक चरित्रात्मक लेख)		
श्रेयांक : २	अंतर्गत परीक्षा : २०	
गुण : ५०	सत्रांत परीक्षा : ३०	
अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना चरित्र या वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना, स्वरूप, प्रकार, घटकांचा परिचय करून देणे. २. विद्यार्थ्यांना निवडक चरित्रात्मक लेखांचे स्वरूप, महत्त्व व वेगळेपण समजावून सांगणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांना चरित्र या वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना, स्वरूप, प्रकार, घटकांचा परिचय होईल. २. विद्यार्थ्यांना निवडक चरित्रात्मक लेखांचे स्वरूप, महत्त्व व वेगळेपण समजून घेता येईल.	
घटक	तपशील	तास
I	चरित्र: संकल्पना व स्वरूप	१५
	१. चरित्र : संकल्पना व व्याख्या २. चरित्र : लेखनप्रेरणा व प्रयोजने ३. चरित्र वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूप व वेगळेपण ४. मराठीतील 'चरित्र' या वाङ्मयप्रकाराची वाटचाल	
II	निवडक चरित्रात्मक लेख: (हाती ज्यांच्या शून्य होते-अरुण शेवते)	१५
	१. पोस्टमास्तर ते राष्ट्राध्यक्ष- वि.ग. कानिटकर २. नावाड्याच्यामुलगा राष्ट्रपती होतो- मधु मंगेश कर्णिक ३. नांगर, कंदील आणि रयत- एन.डी. पाटील ४. रिलायन्सची निर्मिती- दिनकरपंड्या	
अभ्यासाचे स्रोत	- शेवते अरुण, 'हाती ज्यांच्या शून्य होते', मुंबई, ऋतुरंग प्रकाशन, २००५. - जोशी अ.म., चरित्र -आत्मचरित्र : तंत्र आणि इतिहास, नागपूर, सुविचार प्रकाशन, १९६५ - संत जान्हवी, चरित्र – आत्मचरित्र, कोल्हापूर, मोघे प्रकाशन, १९७०. - सदा क-हाडे, चरित्र - आत्मचरित्र, मुंबई, लोकवाङ्मयगृह, १९७६. - यादव आनंद, मराठी चरित्राची मूलतत्वे, मुंबई, मेहता पब्लिशिंग हाउस, १९९८. - वष्ट जयंत, मराठी चरित्र : रूप आणि इतिहास, पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, २००५.	

	• गोखले द.न., चरित्रचिंतन, मुंबई, मौज प्रकाशन गृह, २०००. • हस्तक उषा, मराठीतील आत्मचरित्रपर लेखन, पुणे, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाउस, २००६. • गोखले द.न., एका चरित्राचेचरित्र, मुंबई, मौज प्रकाशन गृह, १९८५. • यादव आनंद, आत्मचरित्रमीमांसा, पुणे, मेहतापब्लिशिंगहाउस. • वास्करआनंद (संपा.), चरित्र- आत्मचरित्रआणिआत्मकथन, वाङ्मयप्रकार: संकल्पना व स्वरूप, अन्वय प्रकाशन. • कुलकर्णी गो. म(संपा), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड-६ भाग १, पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, १९८८ • जोग रा. श्री (संपा), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड -५ भाग १, पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, १९७३ • जाधव रा.ग.व इतर (संपा.), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड -७ भाग - २, पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, २०१० • देशपांडे अ. ना., मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड-२ भाग १ पुणे, व्हीनस प्रकाशन, १९७० • कुलकर्णी अनिरुद्ध (संपा.) प्रदक्षिणा खंड- भाग १ व २, पुणे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, १९९१.	
--	--	--

टी.वाय.बी.ए. (मराठी)		
सहावे सत्र		
MAR-DSC-362: साहित्यविचार- II		
श्रेयांक : ४	अंतर्गत परीक्षा : ४०	
गुण : १००	सत्रांत परीक्षा : ६०	
अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना साहित्याची आस्वाद प्रक्रिया समजावून सांगणे. २. विद्यार्थ्यांना साहित्याची सामाजिकता सोदाहरण समजावून सांगणे. ३. विद्यार्थ्यांना अभिरुची संकल्पना व तिचे महत्त्व याचा परिचय करून देणे. ४. विद्यार्थ्यांना साहित्यप्रकारांची संकल्पना व त्याचे स्वरूप समजावून सांगणे .	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांना साहित्याची आस्वाद प्रक्रिया समजेल. २. विद्यार्थ्यांना साहित्याची सामाजिकता समजून घेता येईल. ३. विद्यार्थ्यांना अभिरुची संकल्पना व तीचे महत्त्व याचा परिचय होईल. ४. विद्यार्थ्यांना साहित्यप्रकारांची संकल्पना समजून घेता येईल.	
घटक	तपशील	तास
I	साहित्याचा आस्वाद	१५
	१. आस्वाद म्हणजे काय? २. आस्वादाला आवश्यक असणारे गुण ३. आस्वादप्रक्रिया ४. आस्वादातील अडथळे व आस्वादातील आनंदाचे स्वरूप	
II	साहित्याची सामाजिकता	१५
	१. साहित्य आणि समाज यांचा परस्परसंबंध २. लेखकाची सामाजिकता, भाषेची सामाजिकता, कलात्मक अनुभवाची सामाजिकता, वाचकाची सामाजिकता ३. बांधिलकीची संकल्पना व महत्त्व ४. लेखकाची बांधिलकी	
III	साहित्यिक अभिरुची	१५
	१. अभिरुची म्हणजे काय? २. अभिरुची आणि सौंदर्यदृष्टी, अभिरुची आणि औचित्य ३. अभिरुचीभिन्नतेची कारणे ४. अभिरुची नियंत्रित करणारे घटक	
IV	साहित्यप्रकारांची संकल्पना	१५
	१. साहित्यप्रकारांची संकल्पना २. साहित्याच्या वर्गीकरणाची तत्त्वे ३. साहित्याच्या प्रस्तुतीकरणाची पद्धती आणि दृष्टीकोन ४. साहित्याचे ठळक प्रकार- कविता, कादंबरी, नाटक, कथा इ.	
अभ्यासाचे स्रोत	● कुलकर्णी अरविंद वामन, साहित्यविचार, पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, १९९२.	

	• सोनार ब.लु, भारतीय साहित्यविचार, अमळनेर, प्रज्ञा प्रकाशन, प्रथम आवृत्ती- डिसेंबर १९८८. • जोशी प्रभाकर, पाटील किशोर, साहित्य : स्वरूप आणि विचार, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स प्रथम आवृत्ती, सप्टेंबर २०१४. • नेमाडे भालचंद्र, साहित्याची भाषा, औरंगाबाद, साकेत प्रकाशन, १९८७. • सोनार ब.लु, भारतीय साहित्यविचार, अमळनेर, प्रज्ञा प्रकाशन, प्रथम आवृत्ती- सप्टेंबर १९८८. • कुलकर्णी वा.ल. , साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा, पुणे, पॉप्युलर प्रकाशन, १९६३. • गाडगीळ स.रा. , काव्यशास्त्र प्रदिप, कोल्हापूर, मोघे प्रकाशन. • खांडेकर भालचंद्र , साहित्यविचार ,पुणे , अनमोल प्रकाशन, १९८०. • पाटणकर वसंत, साहित्यशास्त्र: स्वरूप आणि समस्या, पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, २००६.	
--	---	--

टी.वाय.बी.ए (मराठी) सहावे सत्र MAR-DSC-363: वर्णनात्मक भाषाविज्ञान		
श्रेयांक : ४	अंतर्गत परीक्षा : ४०	
गुण : १००	सत्रांत परीक्षा : ६०	
अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	- विद्यार्थ्यांना वर्णनात्मक भाषाविज्ञान या अभ्यासशाखेचा परिचय करून देणे. - वर्णनात्मक भाषाविज्ञान शाखेच्या प्रगत अध्ययनाची दिशा समजून देऊन या ज्ञानशाखेतील नव्या विचारधारेचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे. - विद्यार्थ्यांना स्वनिमविचार, पदविचार, वाक्यविचार, अर्थविचार या संकल्पना समजावून सांगणे. - पदविचार, वाक्यविचार व अर्थविचार यांचे स्वरूप समजावून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	- विद्यार्थ्यांना वर्णनात्मक भाषाविज्ञान अभ्यास शाखेचा परिचय होईल. - विद्यार्थ्यांना भाषा अभ्यास विषयक कुतूहल निर्माण होऊन विद्यार्थी भाषा अभ्यासाकडे वळतील. - विद्यार्थ्यांना स्वनिमविचार, पदविचार, वाक्यविचार, अर्थविचार या संकल्पना समजून घेता येतील. - वर्णनात्मक भाषाविज्ञान या अभ्यासशाखेचे वेगळेपण लक्षात येईल.	
घटक	तपशील	तास
I	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान: स्वरूप व संकल्पना	१५
	- भाषा व भाषाविज्ञान - एककालिक व कालक्रमिक भाषाभ्यास - भाषावैज्ञानिक सिद्धांताचे स्वरूप - वर्णनात्मक भाषाभ्यास पद्धतीचे स्वरूप	
II	स्वनविचार	१५
	- स्वनविज्ञान म्हणजे काय? - स्वन परिवर्तन : संकल्पना व स्वरूप - वागिन्द्रियाची रचना व कार्य - स्वन परिवर्तनाचे प्रकार	
III	पदविचार	१५
	- पद, पदिस संकल्पना - उच्चारणांचे रुपिकांमध्ये विभाजन - रुपिम आणि रुपिकांतर - रुपिम प्रक्रिया, रचना म्हणजे काय? प्रकार आणि प्रथमोपस्थित घटक	
IV	वाक्यविचार आणि अर्थविचार	१५
	- वाक्यविचार स्वरूप - वाक्याचे प्रकार - अर्थ परिवर्तनाचे स्वरूप - अर्थ परिवर्तनाचे प्रकार	

अभ्यासाचे स्रोत	• मालशे, इनामदार, सोमण (संपा), 'भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक', पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, तृतीय आ. २००५ • गोविलकर लीला, 'वर्णनात्मक भाषाविज्ञान', डोंबिवली, आरती प्रकाशन, • कदम महेंद्र, 'मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान', पुणे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, • मालशे मिलिंद, आधुनिक भाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन, मुंबई, लोकवाङ्मय गृह, • काळे कल्याण, सोमण अंजली (संपा), 'आधुनिक भाषाविज्ञान', पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, • कालेलकर ना. गो, 'भाषा : इतिहास आणि भूगोल', मुंबई, मौज प्रकाशन, • जोगळेकर गं. ना., 'अभिनव भाषाविज्ञान, पुणे, सुविचार प्रकाशन मंडळ, १९८७ • कालेलकर ना. गो, भाषा : इतिहास आणि भूगोल, मुंबई, मौज प्रकाशन गृह, १९६४. • कालेलकर ना. गो, भाषा आणि संस्कृती, मुंबई, मौज प्रकाशन गृह, १९६२. • केळकर अशोक, वैखरी : भाषा आणि भाषाव्यवहार, मुंबई, मॅजेस्टिक प्रकाशन, १९३८. • जोगळेकर गं.ना., मराठी भाषेचा इतिहास, पुणे, श्रीविद्या प्रकाशन, २००५. • देवी गणेश व जाखडे अरुण (संपा), भारतीय भाषांचे लोकसर्वेक्षण, पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, २०१३. • कालेलकर ना. गो, भाषा : इतिहास आणि भूगोल, मुंबई, मौज प्रकाशन गृह, १९६४	
-----------------	---	--

टी.वाय.बी.ए (मराठी)		
सहावे सत्र		
MAR-DSC-364: मराठीचे प्रमाणलेखन व मुद्रितशोधन		
श्रेयांक : ४		अंतर्गत परीक्षा : ४०
गुण : १००		सत्रांत परीक्षा : ६०
अभ्यासक्रमाचीउद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना लेखनविषयक नियमांचा इतिहास व पार्श्वभूमी समजावून सांगणे. २. विद्यार्थ्यांना प्रमाणलेखनाचे नियम व उपयोजन समजावून देणे. ३. विद्यार्थ्यांना मुद्रितशोधनाचे महत्त्व स्वरूप समजावून सांगणे. ४. विद्यार्थ्यांमध्ये मुद्रितशोधनाचे उपयोजन करण्याची जाणीव निर्माण करणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांना लेखनविषयक नियमांचा इतिहास व पार्श्वभूमी समजेल. २. विद्यार्थ्यांना प्रमाणलेखनाचे नियम समजून घेऊन त्याचे उपयोजन करतील. ३. विद्यार्थ्यांना मुद्रितशोधनाचे महत्त्व स्वरूप समजेल. ४. विद्यार्थी मुद्रितशोधनाचे उपयोजन करतील.	
घटक	तपशील	तास
I	मराठीचे प्रमाण लेखन : इतिहास व पार्श्वभूमी	१५
	१. लेखनविषयक नियमांचा इतिहास २. अखिल भारतीय साहित्य महामंडळाची भूमिका ३. लेखनविषयक नियमांचे महत्त्व ४. लेखनविषयक नियमांची आवश्यकता	
II	लेखनविषयक नियम	१५
	१. ङ्हस्व दीर्घाचे नियम २. सामान्यरूप व प्रत्यय ३. अनुस्वार व विरामचिन्हे ४. लेखनविषयक नियमांचे उपयोजन (उता-याचे लेखन नियमांनुसार लेखन)	
III	मुद्रितशोधन: संकल्पना व स्वरूप	१५
	१. मुद्रितशोधनाचे स्वरूप २. मुद्रितशोधनाचे महत्त्व व आवश्यकता ३. मुद्रितशोधनाची वैशिष्ट्ये ४. मुद्रितशोधन व नोकरीच्या संधी	
IV	मुद्रितशोधनातील चिन्हांची ओळख व महत्त्व	१५
	१. मुद्रितशोधनातील चिन्हे २. मुद्रितशोधनातील चिन्हांचे महत्त्व ३. मुद्रितशोधनातील चिन्हांची आवश्यकता ४. प्रसारमाध्यमे व मुद्रितशोधन	
अभ्यासाचे स्रोत	• वाळंबे मो. रा., सुगम मराठी व्याकरण लेखन, पुणे, नितीन प्रकाशन, १९८९.	

	• वाळंबे मो. रा., शुद्धलेखन प्रदीप, पुणे, नितीन प्रकाशन, २०१२. • पाटील आनंद, सृजनात्मक लेखन, पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, २००५. • तौर पृथ्वीराज, मराठी भाषिक कौशल्ये विकास, जळगाव, अथर्व प्रकाशन, २०१८. • तावरे स्नेहल, मराठी शुद्धलेखन नियमावली, पुणे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, २००९. • तुपे केशव, मुद्रित आणि श्राव्य माध्यमे : लेखन व संवाद, जळगाव, अथर्व प्रकाशन, २०१८. • धारूरकर शुभदा, संपादन कला आणि शास्त्र, औरंगाबाद, धारूरकर प्रकाशन, १९८५. • माळी संदीप व पाटील समाधान, लेखनकौशल्य : मुद्रितशोधन व सर्जनशील लेखन, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. • महाजन पुरुषोत्तम, मुद्रितशोधन व सर्जनशील लेखन, जळगाव, अथर्व प्रकाशन, २०१९. • लांडगे संजय, उपयोजित मराठी, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २०११. • मोडक केतकी, शेणई संतोष, शेणई सुजाता (संपा.), उपयोजित मराठी, डॉ. गं. ना. जोगळेकरकृतज्ञताग्रंथ, पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, २०१२.	
--	--	--

टी.वाय.बी.ए (मराठी) सहावे सत्र MAR-DSE-361(A) अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-II		
श्रेयांक : ४	अंतर्गत परीक्षा : ४०	
गुण : १००	सत्रांत परीक्षा : ६०	
अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील निबंधमालेचे स्वरूप व वेगळेपण समजावून सांगणे. २. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील कवितेचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजावून सांगणे. ३. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील वृत्तपत्र लेखनाचे स्वरूप व वेगळेपण याचा परिचय करून देणे. ४. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील नियतकालिकांचे स्वरूप व वेगळेपण सांगणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील निबंधमालेचे स्वरूप व वेगळेपण समजेल. २. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील कवितेचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये कळतील. ३. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील वृत्तपत्र लेखनाचे स्वरूप व वेगळेपण याचा परिचय होईल. ४. विद्यार्थ्यांना इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील नियतकालिकांचे स्वरूप व वेगळेपण समजेल.	
घटक	तपशील	तास
I	इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील निबंधमाला	१५
	१. अर्वाचीन कालखंडातील निबंधमाला लेखनाची पार्श्वभूमी २. निबंधमाला संकल्पना व स्वरूप ३. निबंधमालेतील सामाजिक विचार ४. निबंधमालेची वैशिष्ट्ये	
II	इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील कविता	१५
	१. अर्वाचीन कालखंडातील कवितेचे स्वरूप २. कविता : नवी वाटचाल ३. कवितेतील विविधता / नाविन्यता ४. अर्वाचीन कवितेची वैशिष्ट्ये	
III	इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील वृत्तपत्रे	१५
	१. वृत्तपत्र: संकल्पना व स्वरूप २. इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील वृत्तपत्र: भूमिका ३. वृत्तपत्रातील विविध सामाजिक विचार ४. वृत्तपत्रांचे वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	
	इ.स. १८७५ ते १९२० या कालखंडातील नियतकालिके	
	१. नियतकालिक संकल्पना व स्वरूप	

IV	२. नियतकालिक : वाटचाल ३. नियतकालिकातील वैचारिकता ४. नियतकालिकांचे वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	१५
अभ्यासाचे स्रोत	• कुलकर्णी गो. म(संपा), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड-६ भाग १, पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, १९८८ • जोग रा. श्री (संपा), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड -५ भाग १, २, पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, १९७३ • जाधव रा.ग.व इतर (संपा.), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड -७ भाग -२, पुणे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, २०१० • देशपांडे अ. ना., मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड-२ भाग १ पुणे, व्हीनस प्रकाशन, १९७० • कुलकर्णी अनिरुद्ध (संपा.) प्रदक्षिणा खंड- भाग १ व२, पुणे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, १९९१. • जोशी प्र.न., अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, पुणे, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाउस. • जोगळेकर ग.ना., मराठी वाङ्मयाचा अभिनव इतिहास, (काही लेखक, काही साहित्यकृती इ.स.१८०० ते १९२०)., पुणे, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाउस, पहिली आवृत्ती १९९५. • देशपांडे कुसुमावती, मराठी कादंबरी : पहिले शतक, मुंबई, मराठी साहित्य संघ, १९७५. • पवार. गो. मा., हातकणंगलेकर म. द. (संपा), मराठी साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप, मुंबई, पॉप्युलर प्रकाशन, १९८६. • पंडित भ. श्री., आधुनिक मराठी कविता, पुणे, व्हीनस प्रकाशन, १९७८. • कुलकर्णी गो.म., आधुनिक मराठी कविता : काही रूपे, मुंबई, मेहता प्रकाशन, १९९१. • राजाध्यक्ष विजया, कवितेकडून कवितेकडे, नागपूर, विजय प्रकाशन, २०१२.	

	• रसाळ सुधीर, कविता आणि प्रतिमा, मुंबई, मौज प्रकाशन, १९८२. • फडके ना.सी., प्रतिभासाधन, पुणे, देशमुख आणि कंपनी, १९६५. • कोत्तापल्ले नागनाथ, आधुनिक मराठी कविता : एक दृष्टिकोन, परभणी, प्रतिभास प्रकाशन, १९९९.	
--	--	--

तृतीय वर्ष कला (मराठी) सहावे सत्र MAR-DSE-361(B) वैचारिक साहित्य-II		
श्रेयांक : ४	अंतर्गत परीक्षा : ४०	
गुण : १००	सत्रांत परीक्षा : ६०	
अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१. प्रबोधन आणि परिवर्तन या संकल्पनांचा परिचय करून देणे. २. ब्रिटिश काळातील प्रबोधनवादी चळवळी व त्यांचे कार्य समजावून देणे. ३. नियतकालिकातील वैचारिक लेखनाचे स्वरूप समजावून सांगणे. ४. 'आकलन' या वैचारिक लेखसंग्रहाचे स्वरूप व वेगळेपण समजावून सांगणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांना प्रबोधन आणि परिवर्तन या संकल्पनांचा परिचय होईल. २. विद्यार्थ्यांना ब्रिटिश काळातील प्रबोधनवादी चळवळी व त्यांचे कार्य समजून घेता येईल. ३. विद्यार्थ्यांना नियतकालिकातील वैचारिक लेखनाचे स्वरूप समजेल. ४. विद्यार्थ्यांना 'आकलन' या वैचारिक लेखसंग्रहाचे स्वरूप व वेगळेपण समजून घेता येईल.	
घटक	तपशील	तास
I	वैचारिक साहित्य : प्रबोधन आणि परिवर्तन	१५
	१. प्रबोधन म्हणजे काय? २. प्रबोधनाच्या प्रेरणा ३. प्रबोधन आणि परिवर्तन यातील सहसंबंध ४. प्रबोधनाची तत्वे	
II	स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील चळवळी आणि वैचारिक लेखन	१५
	१. स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील सुधारणावादी चळवळी २. स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील वैचारिक लेखन ३. स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील चळवळी आणि वैचारिक लेखन: संबंध ४. स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील वैचारिक लेखनाची वैशिष्ट्ये व वेगळेपण	
III	वैचारिक साहित्यकृतीचा अभ्यास : (आकलन: नरहर कुरुंदकर)	१५
	१. 'आकलन' मधील सामाजिक विचार २. 'आकलन' मधील लेखकाचा वैचारिक दृष्टीकोन ३. 'आकलन' मधील लेखांचे वैविध्य ४. 'आकलन' मधील लेखांचे महत्त्व	
IV	वैचारिक साहित्यकृतीचा अभ्यास : (आकलन: नरहर कुरुंदकर)	१५
	१. 'आकलन' मधील लेखांचा आशयविश्व २. 'आकलन' मधील भाषाशैली ३. 'आकलन' मधील लेखांचे वेगळेपण ४. 'आकलन' मधील लेखांचे मूल्यमापन	
अभ्यासाचे स्रोत	• कुरुंदकर नरहर, आकलन, पुणे, देशमुख आणि कंपनी प्रा.लि., द्वितीयावृत्ती १९९८.	

	• कुलकर्णी गो.म., आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, पुणे, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, १९९४. • फडके य.दि., विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र, खंड ४, पुणे, श्रीविद्या प्रकाशन, १९९३. • फडके य.दि., विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र, मुंबई, मौज प्रकाशन, २००७. • कुलकर्णी अनिरुद्ध, प्रदक्षिणा, खंड १ व २, पुणे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, १९८०. • कुलकर्णी अनिरुद्ध, प्रदक्षिणा, खंड १ व २, पुणे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, १९९१. • जोशी रा.भि., आधुनिक मराठी गद्य, पुणे, व्हीनस प्रकाशन, १९५३. • जाधव रा.ग., साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, १९७५. • पानतावणे गंगाधर, दलित वैचारिक वाङ्मय, पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, १९९५. • सोमण अंजली, साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ, पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, १९८९. • कुलकर्णी भीमराव, मराठी गद्याचा पूर्वरंग, जोशी आणि लोखंडे प्रकाशन, १९६६. • शेंडे सरोजिनी, मराठी गद्याचा विकास, मुंबई, जय प्रकाशन, १९५५.	
--	--	--

टी.वाय.बी.ए. (मराठी) सहावे सत्र MAR-VSC-361: संगणकीय मराठी आणि प्रकाशनव्यवहार		
श्रेयांक : ४	अंतर्गत परीक्षा : ४०	
गुण : १००	सत्रांत परीक्षा : ६०	
अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१. विद्यार्थ्यांना संगणकावरील मराठी लेखन प्रक्रिया समजावून देणे. २. विद्यार्थ्यांमध्ये युनिकोड प्रणालीचा वापर करण्याची क्षमता विकसित करणे. ३. विद्यार्थ्यांना प्रकाशन व्यवहार तंत्र व प्रक्रिया समजावून देणे. ४. विद्यार्थ्यांना प्रकाशन संस्थेची कार्यपद्धती समजावून सांगणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१. विद्यार्थ्यांना संगणकावरील मराठी लेखन प्रक्रिया समजेल. २. विद्यार्थ्यांमध्ये युनिकोड प्रणालीचा वापर करण्याची क्षमता विकसित होईल. ३. विद्यार्थ्यांना प्रकाशन व्यवहार तंत्र व प्रक्रिया समजून घेता येईल. ४. विद्यार्थ्यांना प्रकाशन संस्थेची कार्यपद्धती समजेल.	
घटक	तपशील	तास
I	संगणकावरील मराठी लेखन	१५
	१. संगणकीय तंत्रज्ञान आणि भाषाव्यवहार २. संगणकावर मराठी टंकलेखनकरण्याची पद्धत ३. गुगल डॉक्स, गुगल शिड्स, गुगल इंडिक इनपुट पद्धत ४. संगणकावर उपलब्ध असलेले मराठी फॉन्ट	
II	मराठी आणि युनिकोड प्रणाली	१५
	१. युनिकोड प्रणाली व सॉफ्टवेअर २. युनिकोड वापराच्या पद्धती ३. ऑपमध्ये मराठीचा वापर ४. ऑपमध्ये टंकलेखन करण्याच्या पद्धती	
III	प्रकाशन व्यवहार: स्वरूप आणि तंत्र	१५
	१. प्रकाशन संस्था: स्वरूप २. प्रकाशन संस्थेची कार्यप्रणाली ३. ग्रंथविक्री व वितरण व्यवस्था ४. जाहिरात व वाचक संवाद	
IV	प्रकाशन व्यवहार: स्वरूप आणि तंत्र	१५
	१. ग्रंथनिर्मिती प्रक्रिया २. ग्रंथ प्रकार: ललित, माहितीपर, शास्त्रीय, संदर्भग्रंथ इ. ३. कॉपीराईट कायद्याची ओळख ४. ग्रंथमुद्रण स्वरूप आणि प्रक्रिया	
अभ्यासाचे स्रोत	• तुळपुळे शं. गो., मराठी ग्रंथनिर्मितीची वाटचाल, मुंबई, मराठी ग्रंथोत्तेजक सभा, १९७४.	

	• लिमये अ.ह., ग्रंथव्यवहार, पुणे, व्हीनस प्रकाशन, १९९२. • लिमये अ.ह., मराठी ग्रंथप्रकाशनाचे स्वरूप: प्रेरणा व परंपरा, पुणे, प्रसाद प्रकाशन, १९९२. • गोगटे शरद, मराठी ग्रंथप्रकाशनाची २०० वर्ष, पुणे, राजहंस प्रकाशन, २००८. • नाईक बापूराव, भारतीय ग्रंथमुद्रण, कॅ. गो. ग. लिमये ट्रस्ट, १९८०. • नसिराबादकर ल.रा., व्यावहारिक मराठी, कोल्हापूर, फडके प्रकाशन, सुधारीत आवृत्ती, २०२३. • तावरे स्नेहल (संपा.), व्यावहारिक मराठी, पुणे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, २०००.	
--	--	--

मराठी अभ्यास मंडळ
मूळजी जेठा महाविद्यालय (स्वायत्त), जळगाव

प्राध्यापकाचे नाव	पद	महाविद्यालय
डॉ. विद्या रत्नाकर पाटील	अध्यक्ष	मराठी विभागप्रमुख , मूळजी जेठा महाविद्यालय (स्वायत्त), जळगाव
डॉ. योगेश हिरामण महाले	सदस्य	मूळजी जेठा महाविद्यालय (स्वायत्त), जळगाव
डॉ. विलास दिगंबर धनवे	सदस्य	मूळजी जेठा महाविद्यालय (स्वायत्त), जळगाव
डॉ. आशुतोष रमेश पाटील	सदस्य	मराठी विभाग भाषा अभ्यास प्रशाळा आणि संशोधन केंद्र, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
डॉ. आनंद व्यंकटेश काटीकर	सदस्य	मराठी विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय (स्वायत्त), पुणे
डॉ. राजश्री पाटील-कुलकर्णी	सदस्य	मराठी विभाग, नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, जळगाव
श्री. श्रीकांत उमरीकर	सदस्य	जनशक्ती वाचक चळवळ, छत्रपती संभाजीनगर
डॉ. वासुदेव सोमाजी वले	सदस्य	मराठी विभागप्रमुख, एस.एस.एम.एम साहित्य, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, जळगाव